

Постол А.О.

студентка магістратури

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ПОЕТИКАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ П. ТИЧИНИ

Анотація. У статті акцентується увага на поетичній творчості П. Тичини. У науковій статті представлено інформацію про внесок письменника в скарбницю історії української літератури. Наголошено на тому, що в історію української літератури П. Тичина увійшов збіркою поетичних творів під назвою «Сонячні кларнети». Це були поетичні твори, які показували творчу майстерність письменника раннього його періоду.

Ключові слова: творчість, поетична збірка, ліричний герой, літературознавство, психологізм.

Сьогодні в історії української літератури є імена, які залишаться в пам'яті нащадків назавжди. Творчість представників української літератури останнім часом досить часто переосмислюється, тим самим ще раз акцентується увага на творчості тих чи інших письменників. Для сучасних досліджень цікавими є письменники ХХ століття, які пережили революцію, голод, війну та страждання [7]. До числа таких письменників можна віднести творчість П. Тичини.

П. Тичина вважається українським національним поетом, творчість якого пов'язана з показом життя українського народу. Письменник за час життя бачив як занепадає Україна, прагнув до національного відродження української нації. В українській літературі П. Тичина не намагався нікого наслідувати. Він не використовував чиїсь прийоми чи засоби для розкриття внутрішнього світу головних ліричних героїв своїх творів. Письменник прагнув до мистецького становлення та постійно удосконалював манеру письма [3].

Творчість П. Тичини була неодноразово досліджена визначними критиками та літературознавцями, зокрема відомі дослідження Баран Г., Басс Т., Бойко Т., Булаховська Ю., Гальченко С., Ганич О., Гон М., Гуменюк В., Довгалюк П., Коваленко Л., Костенко Н., Логвіненко Н., Олійник Б., Павленко М., Павлик М. та ін.

Незважаючи на значне вивчення поетикальних особливостей художньої творчості письменника, жанрово-стильові особливості творів П. Тичини на великому часовому зрізі досі не вивчалися. У вітчизняному літературознавстві наразі відсутні комплексні дослідження, у яких розглядалися б проблеми ліричних мотивів у світлі системного підходу, переоцінка життєвих цінностей, національних ідеалів, відтворення у поетичних творах символіка українського народу. Сьогодні творчість П. Тичини вивчається філологами на заняттях з історії української літератури ХХ століття [6, с. 120]. В. Хархун свого часу акцентувала увагу на тому, що «Формування канону в П.Тичини розпочинається з організації культурного поля, точніше, його часової горизонталі. Основне завдання – теологічно обґрунтувати значення минулого у світлі нової історичної перспективи – комунізму» [13, с. 41].

В історію української літератури П. Тичина увійшов збіркою поетичних творів під назвою «Сонячні кларнети» [12]. Це були поетичні твори, які показували творчу майстерність письменника раннього його періоду. Читаючи поетичні твори збірки можна відчутися експерименти з художнім словом, стилем та розмірами. Адже дійсно, П. Тичина ніколи нікого не наслідував та не копіював. Його стиль витриманий, чіткий, без розлогих відступів [2, с. 53].

Збірка поетичних творів П. Тичини «Сонячні кларнети» свідчить про розкриття внутрішнього світу звичайної людини. Читач може побачити людину, яка сподівається на щасливе майбутнє, прагне до миру та справедливості. Однак, на думку автора, не завжди можна досягнути досить швидко тієї мрії, яка не залежить особисто від конкретної людини. Саме тому, людина на сторінках поетичних творів постійно шукає себе, звільняється від традиційності, перетворюється на іншу особистість та намагається протистояти догмам, які насаджувалися їй навмисне [1, с. 162]. Здебільшого, головними героями творів П. Тичини виступають діти, які відкривають той важкий світ уперше. Вони прагнуть до певного розуміння побаченого, яке, на жаль, не можна нічим виміряти, протиставити. Усе зводиться до примусу, де важко відчутися надії на краще майбутнє. Маленькі герої розчаровуються у світі, не бажають далі у майбутньому розкриватися та закривають світ перед всесвітом. У поетичних творах П. Тичини відсутній щасливий ідеальний світ. Люди, здебільшого, скривджені, голодні та самотні [4, с. 61].

У творчій спадщині П. Тичини є поема, історія створення якої досі невідома. Поема «Сковорода» довгий час інтригувала дослідників [8, с. 106].

За ідейну непомилність треба було платити життєвою правдою. Але перед образом великого майбутнього цензурування це здавалося такою дрібною прикрістю, що на неї можна було і не зважати. Саме том у поетичних творах письменника відчувається категорія правди, яка переплітається з реальними подіями, фактами з життя та біографії письменника [5, с. 39].

Реальність для П. Тичини існує переважно в тьмяній неозначеності футуризму. У творах письменника звучать реальні заклики до кращого життя, лозунги. Досить часто можна помітити наявність значної кількості знаків окликів, що говорить про те, що автор дійсно закликав народ на те, аби не миритися із тогочасною владою. Митець прагнув довести, що треба разом підніматися на боротьбу, щоб у майбутньому краще жилося [9, с. 31].

У збірці «Сонячні кларнети» П. Тичина піднімав питання практичного розуміння революційних перетворень ХХ століття. Він намагався через поетичні твори донести читачам реалії тогочасної дійсності та заперечити той факт, що революційні зміни в країні призведуть до кращого розуміння сутності людини. Відомо, що практика революції надиктовувала П. Тичині криваві сторінки історії, які він намагався показувати з позиції власного розуміння та сприйняття. Саме така позиція призвела до того, що письменник майже повністю відмовляється від категорій справедливості, добра. Натомість розуміє ворожнечу, кров та жорстокість [10, с. 3].

П. Тичина намагався у поетичних творах показувати таку тематику: боротьба за мир, боротьба з ідеологією, розкриття бездіяльності влади, найлютіших ворогів українського народу, тема соціальної несправедливості, уславлення трудівника. Сучасні дослідники акцентують увагу на тому, що «Своєрідний ретроспективний погляд на історичні події, осмислення їх із точки зору сьогодення, надає всьому пережитому емоційної схвильованості і філософської глибини» [11, с. 241].

П. Тичина дійсно вважається українським поетом-революціонером. Його твори розкривали власне прагнення та заклики до щасливого життя у майбутньому. Наявність значної кількості тем та різностильове їх відтворення говорить про те, що письменник шукав свою манеру письма тривалий час літературної творчості. Прикладом такої діяльності можуть бути твори різних жанрів: білі вірші, катрени, гекзаметри, а також верлібри. За життя не всі твори П. Тичини були визнані як такі, які слід зберігати для повторного прочитання.

Література

1. Білецький О. Павло Тичина: літературно-критичні статті. К. : Дніпро, 1990. С. 161–185.
2. Гальченко С. Деякі питання текстології творів П. Тичини. *Радянське літературознавство*. 1986. №11. С. 53–61.
3. Ганич О. Вивчення творчості П. Тичини в школі: посібник для вчителів. К. : Радянська школа, 1961. 153 с.
4. Губар О. Павло Тичина про свою творчість. *Радянське літературознавство*. 1982. №1. С. 61–63.
5. Жила С. Аналіз ранньої творчості Павла Тичини у взаємозв'язку з суміжними видами мистецтв. *Дивослово*. 1995. №4. С. 39–43.
6. Землянська А.В., Шарова Т.М., Шаров С.В. Аналіз навчального плану бакалавра спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологія, №8(76). 2019. С. 119–122.
7. Землянська А.В., Шарова Т.М., Шаров С.В. 100% успіху: життєві орієнтири. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
8. Коваленко Л. Павло Тичина і поезія слов'ян. *Мовами світу: літературно-критичні нариси*. К. : Радянський письменник, 1984. С. 104–233.
9. Костенко Н. Про ритміку ранніх поезій П. Тичини. *Радянське літературознавство*. 1980. №7. С. 31–44.
10. Руденко Г. Рання лірика Павла Тичини. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. №8. С. 2–9.
11. Супрун С.О., Шарова Т.М. Реалістичне відтворення життєвої правди у творах І. Маслова. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». Вип. 59. 2015. С. 239–241.
12. Тичина П. Вибране. К. : Державне вид-во худож. л-ри, 1954. 291 с.
13. Хархун В. «Митець у каноні»: соцреалістична поезія Павла Тичини 1930–1960-х років. *Слово і час*. 2006. №10. С. 38–51.